

Postanowienie z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 886/98

Z ustawowego wymagania prowadzenia działalności gospodarczej w rozmiarach służących realizacji celów fundacji nie wynika bezwzględny zakaz pokrywania się przedmiotu działalności gospodarczej fundacji z przedmiotem jej działalności statutowej.

Przewodniczący: Sędzia SN Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca)

Sędziowie SN: Zbigniew Kwaśniewski, Kazimierz Zawada

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2000 r. na rozprawie sprawy z wniosku zarządu Fundacji K.W. o wpis do rejestru, na skutek kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 20 maja 1998 r.,

postanowił uchylić zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 20 października 1997 r. i przekazać sprawę wymienionemu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie

W dniu 31 lipca 1997 r. Thomas Jean C. i Peter Paul S. ustanowili aktem notarialnym fundację pod nazwą „Fundacja K.W.”. Z oświadczenia fundatorów wynika, że celem Fundacji jest wspomaganie integracji obywateli polskich z cudzoziemcami przebywającymi w Polsce. Cel ten ma być realizowany m. in. przez organizowanie spotkań, konferencji, seminariów i tym podobnych imprez kulturalnych oraz przez prowadzenie działalności wydawniczej. Fundatorzy oświadczyli ponadto, że dla realizacji swoich celów Fundacja może prowadzić działalność gospodarczą na zasadach określonych w statucie. Analogiczne sformułowania co do celu Fundacji znajdują się w jej statucie (§ 7). W § 11 statutu postanowiono natomiast, że przedmiotem działalności gospodarczej Fundacji może być prowadzenie działalności wytwórczej i usługowej również w takich zakresach

jak działalność wydawnicza, szkolenia zawodowe, działalność turystyczna i wypoczynkowa oraz organizacja imprez kulturalnych i rozrywkowych.

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy postanowieniem z dnia 20 października 1997 r. odmówił wpisu Fundacji do rejestru. Sąd ten wyszedł z założenia, że „realizacja celów fundacji i zakres jej działalności gospodarczej nie mogą być tożsame”, gdyż pozostawałoby to w kolizji z istotą fundacji (stawałaby się ona wówczas podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie celu, dla którego została powołana) oraz, że fundacja nie może prowadzić działalności gospodarczej dla realizacji swoich celów, a jedynie „może środki finansowe z tej działalności przeznaczać na realizację celów fundacji”.

Apelację zarządu „Fundacji K.W.” od powyższego postanowienia Sąd Wojewódzki w Warszawie oddalił postanowieniem z dnia 20 maja 1998 r. Sąd drugiej instancji podzielił pogląd Sądu Rejonowego co do sprzeczności z prawem oświadczenia o ustanowieniu Fundacji oraz przytoczonych postanowień statutu.

W kasacji, opartej na podstawie wymienionej w art. 393¹ pkt 1 k.p.c., skarżąca zarzuciła naruszenie art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach i wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia Sądu drugiej instancji przez „dokonanie wpisu Fundacji do rejestru”.

Rozpoznając kasację według przepisów dotychczasowych (art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554), Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (jedn. tekst: 1991 r. Nr 46, poz. 203 ze zm.), fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jej celów. Oznacza to, że działalność gospodarcza fundacji ma z jednej strony pozostawać w ścisłym związku z prowadzoną działalnością statutową, z drugiej jednak strony nie może stanowić wyłącznego zadania fundacji. Efekty działalności gospodarczej mają zatem tylko uzupełniać środki przeznaczone na działalność statutową.

Sąd rejestrowy, rozważając – w myśl art. 9 ust. 1 ustawy o fundacjach – zgodność celu i statutu fundacji z przepisami prawa niewątpliwie musi dokonywać oceny ustalonego statutu również z powyższego punktu widzenia. W ramach tej oceny Sąd pierwszej instancji przyjął, że przedmiot działalności gospodarczej w

żadnym wypadku nie może pokrywać się, i to w jakimkolwiek stopniu, z przedmiotem działalności statutowej fundacji. Podobnie w tej materii wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 stycznia 1998 r., I CKN 417/97 (OSNC 1998, nr 10, poz. 157), w którym stwierdzono, że działalność gospodarcza fundacji nie może być co do rodzaju i zakresu tożsama, czy też zbieżna z działalnością statutową fundacji, prowadziłoby to bowiem do sprzeczności z art. 1 ustawy o fundacjach, polegającej na zbieżności danego rodzaju działalności statutowej z dochodową działalnością fundacji.

Skład orzekający w niniejszej sprawie poglądu tego nie podziela. W myśl art. 1 ustawy o fundacjach, fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, jeżeli zaś fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, to tylko w rozmiarach służących realizacji jej celów (art. 5 ust. 5 ustawy). Podporządkowanie rozmiarów działalności gospodarczej realizowanym przez fundację celom nie stwarza jednak bezwzględnej konieczności przedmiotowego rozdzielenia omawianych sfer działania. Akcent trzeba bowiem kłaść nie na treść postanowień statutowych, lecz na ich praktyczną realizację, przy czym chodzić powinno jedynie o zachowanie akcesoryjności czy też subsydiarności działalności gospodarczej względem działalności celowej (statutowej). Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej trudno w ogóle w tej mierze konkretnie się wypowiadać, gdyż sytuację należy rozpatrywać dynamicznie. Dlatego też dopiero w trakcie realizacji celów fundacji oraz po podjęciu przez nią działalności gospodarczej możliwa jest miarodajna ocena, czy wyznaczone w art. 5 ust. 5 ustawy o fundacjach granice działalności gospodarczej są przestrzegane. W razie przekroczenia tych granic znajdzie zastosowanie regulacja zawarta w art. 12 ustawy o fundacjach, dotycząca sądowego nadzoru nad działalnością fundacji.

W statucie dołączonym do wniosku przewiduje się, że przedmiot działalności gospodarczej, którą zamierza podjąć „Fundacja K.W.”, w niektórych zakresach, np. w odniesieniu do działalności wydawniczej, ma się pokrywać z zasadniczym przedmiotem jej działalności. Rozstrzygając sporną kwestię trzeba jednak uwzględnić również okoliczność, że przedmioty te zostały określone w statucie bardzo ogólnie. Nie ma zresztą wymagania, ażeby na etapie wstępnym czynić to precyzyjniej. W granicach prowadzonej już działalności gospodarczej, np. wymienionej działalności wydawniczej, mogą być bowiem podejmowane

różnorodne czynności, a w ich wyniku uzyskiwane zróżnicowane rezultaty. Mają one co prawda mieścić się w ogólnym pojęciu danej formy działalności, lecz nie muszą być identyczne. Jedne z nich mogą pozostawać w zgodności z celem fundacji, inne zaś tylko ze statutowym przedmiotem działalności gospodarczej.

Należy stwierdzić, że zakwestionowane przez wnioskodawcę stanowisko Sądu Rejonowego, następnie zaakceptowane przez Sąd Okręgowy, koliduje z treścią art. 1 i art. 5 ust. 5 ustawy o fundacjach. Stanowisko to w rzeczywistości oznacza wprowadzenie do postępowania dotyczącego rejestru fundacji pozaustawowego kryterium w postaci wymagania, ażeby rodzaje i zakresy działalności statutowej i gospodarczej fundacji były w sposób zasadniczy i diametralny zróżnicowane oraz wyraźnie rozdzielone.

Z przedstawionych powodów na podstawie art. 393¹³ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji